

2012

Sammenhængende børnepolitik i
Norddjurs Kommune

Formål

Den sammenhængende børnepolitik i Norddjurs Kommune skal sikre en tæt sammenhæng mellem det generelle forebyggende arbejde i kommunen og den målrettede indsats overfor børn og unge med behov for særlig støtte.

Politikken bygger videre på den tidligere sammenhængende børnepolitik, men afspejler nu i højere grad kommunens fokus på tidlige, forebyggende indsatser, inklusion og tværfagligt samarbejde.

Politikken skal imidlertid også sikre, at der sættes større fokus på centrale forhold som f.eks. børn og unges rettigheder og indsatsen over for forældrenes problemer med misbrug, sygdom eller manglende beskæftigelse.

Serviceoven § 19 stk. 2.

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en sammenhængende børnepolitik, der har til formål at sikre sammenhængen mellem det generelle og forebyggende arbejde og den målrettede indsats over for børn og unge med behov for særlig støtte.

Læsevejledning

Den sammenhængende børnepolitik i Norddjurs Kommune består af følgende dele:

- **Værdier:** Fundamentet i den sammenhængende børnepolitik
- **Vision:** Udpeger retningen for den sammenhængende børnepolitik
- **Strategiområder:** Beskriver de områder, det er valgt at fokusere udviklingsarbejdet på i bestræbelserne på at opfylde visionen
- **Fokusområder:** En opsamling af de væsentligste fokusområder under hver strategi.

Målgruppe

Målgruppen for den sammenhængende børnepolitik er:

Sårbare børn

Børn og unge, der er sårbare, fordi de belastes af længerevarende alvorlige, men ofte forbigående problemer i deres familie og nære miljø.

Udsatte børn

Børn og unge, der har svære problemer, f.eks. fordi de i deres opvækst langvarigt har været belastet af deres forældres grundlæggende mangel på tilstrækkelig omsorg.

Truede børn

Børn og unge, der er truede, fordi de vedvarende belastes af utilstrækkelig og mangelfuld omsorg i deres familie og nære miljø.

Den sammenhængende børnepolitik omfatter disse tre målgrupper samt de børn og unge, der er i risiko for at ende i en af disse tre kategorier. Der er med andre ord tale om den gruppe af børn, der er udsat for langvarige belastninger.

Den sammenhængende børnepolitik omfatter generel forebyggelse såvel som særlig støtte i form af specifikke forebyggende foranstaltninger og anbringelser i forhold til disse børn og unge.

Værdier

Alle børn og unge i Norddjurs Kommune har krav på en tryk opvækst, der på bedst mulig vis understøtter deres trivsel samt deres personlige, sociale og faglige udvikling. Det gælder således også børn og unge med behov for særlig støtte.

Børn og unges udvikling og trivsel afhænger i høj grad af forældrene, øvrige familiemedlemmer og centrale personer i det netværk, som de indgår i – f.eks. i forbindelse med dagtilbud, skole og fritidsaktiviteter. Der skal derfor tages udgangspunkt i at understøtte de ressourcer, der er i familien og nærmiljøet, når en indsats skal igangsættes. En indsats skal så vidt muligt ses som et supplement frem for som en erstatning til barnets/den unges familie.

Børn og unge er forskellige, og derfor skal hjælpen til dem også være tilpasset til den enkeltes behov. Samtidigt er det vigtigt, at der bliver lyttet til, hvad barnet/den unge har af ønsker.

I den forbindelse er det også vigtigt, at fagpersonerne omkring barnet/den unge tør gå nye veje og prøve nye indsatser af i arbejdet.

Vision

Visionen for Norddjurs Kommunes sammenhængende børnepolitik er:

Det skal sikres, at alle børn og unge i Norddjurs Kommune – herunder også børn og unge med behov for særlig støtte – får en opvækst i trivsel og bliver udfordret og motiveret til at udnytte deres fulde potentiale til at opnå et velfungerende børne-, unge- og voksenliv.

Det vil sige, at børn og unge med behov for særlig støtte skal have mulighed for:

- at udvikle sig socialt, fagligt og personligt.
- at føle sig som aktive og ligeværdige deltagere i anerkendende fællesskaber i skoler, dagtilbud, fritidstilbud mv. Her skal de udfordres og motiveres, så de kan udvikle sig både fagligt, personligt og socialt.
- at få den støtte og de udfordringer i dagtilbud og skoler, der skal til for at de kan udnytte deres fulde potentiale.
- at de så vidt muligt kan vokse op hos deres forældre, og hvis en anbringelse er uundgåelig, skal der – så vidt mulig – findes et tilbud i barnets/den unges nærmiljø.
- at have forældre, der er – eller arbejder på – at blive gode rollemodeller.
- at blive hørt og inddraget i beslutninger om deres liv.
- at leve et sundt og aktivt liv.

Strategiområder

Med afsæt i visionen og forskning på området tager indsatsen overfor børn og unge med behov for særlig støtte udgangspunkt i følgende strategiområder:

- Tidlig, tværgående og sammenhængende indsats
- Inklusion og fleksibilitet
- Læring og motivation
- Styrke forældrenes ressourcer – med barnets og den unges tarv i centrum
- Styrke børn og unges rettigheder, medbestemmelse og inddragelse
- En sund opvækst
- Evidensbaserede metoder, refleksion og dokumentation

Fælles for strategiområderne er, at en tidlig og kvalificeret indsats er nødvendig, så mere indgribende indsatser kan undgås i fremtiden.

Tidlig, tværgående og sammenhængende indsats

En tidlig, tværgående og sammenhængende indsats er afgørende i arbejdet med børn og unge, der synes at mistrives eller på anden måde ikke udvikler sig som forventet. Den kan være medvirkende til at bremse problemudviklingen på et tidligt stadie, således at mere vidtgående indsatser kan undgås i fremtiden.

En tidlig indsats kræver, at de fagprofessionelle omkring barnet og den unge har redskaberne til systematisk at kunne opspore børn/unge i faldende trivsel, samt den fornødne viden om tidlige signaler på mistrivsel og overgreb. Derudover skal de fagprofessionelle være opmærksom på deres handlemuligheder og forpligtelser til at handle, når de får kendskab til eller har mistanke om, at et barn/ung ikke trives eller udsættes for overgreb.

På samme vis kræver en tidlig indsats, at det hurtigt bliver undersøgt, hvad bekymringen omhandler. Det er vigtigt for den tidlige indsats, at der kommer en tidlig afklaring af eksempelvis diagnose og forældre-evne, så der kan handles så målrettet som mulig og så tidligt i forløbet som mulig.

En tidlig, tværgående og sammenhængende indsats stiller samtidig store krav til fagpersonalets samarbejde, der i høj grad skal fungere på tværs af områder, afdelinger og tilbud. Et godt tværgående samarbejde kræver, at de forskellige faggrupper har kendskab til hinandens arbejdsområde, arbejdsprocedurer og indgår i en tæt dialog.

Det kræver en videreudvikling af arbejdet, som det fungerer i dag – bl.a. med fokus på koordinering af funktioner på tværs. Dette gælder specielt i overgange, hvor der skal skabes en tydelig sammenhæng i indsatsen, så barnet/den unge ikke bliver tabt i mellem ”systemerne”, når de f.eks. skifter mellem tilbud på børne- og ungeområdet eller går fra børne- og ungeområdet til voksenområdet. Det kræver, at de forskellige områder, afdelinger og tilbud arbejder tæt sammen med børnenes/de unges behov og ønsker for øje.

Derudover skal der være fokus på at skabe helhedsorienterede og sammenhængende indsatser. Det kræver

på samme vis, at de forskellige områder, afdelinger og tilbud arbejder sammen, så problemstillinger, der sjældent er områdespecifikke, kan blive løst på bedst mulig vis.

Med etableringen af velfærdsforvaltningen i 2011 er der skabt en organisatorisk platform, der netop kan og skal medvirke til at øge omfanget af og kvaliteten i det tværfaglige samarbejde.

Fokusområder:

- De fagprofessionelle skal have viden om tidlige signaler på mistrivsel, vold og overgreb, samt redskaber til systematisk at opspore børn og unge i problemer på et tidligt tidspunkt i problemudviklingen.
- De fagprofessionelle skal have viden om deres handlemuligheder og handleforpligtigelser, hvis de får mistanke om, at et barn eller en ung mistrives eller udsættes for vold eller overgreb.
- Det tværfaglige samarbejde skal videreudvikles. Der skal i den forbindelse arbejdes med, at faggrupperne får et større kendskab til hinandens arbejdsområde og arbejdsgange, således at de i højere grad kan trække på hinandens viden. Derudover skal der sikres en tæt dialog og koordination af funktioner mv.
- Der skal være et særlig fokus på at skabe sammenhæng i overgangene for børn/unge, der skifter mellem tilbud på børne- og ungeområdet, eller går fra børne- og ungeområdet til voksenområdet.
- Der skal arbejdes med en hurtig undersøgelse af problemstillingens karakter og omfang, så indsatsen kan blive iværksat så hurtigt som muligt.

Inklusion og fleksibilitet

Det er centralt for børn og unges udvikling og trivsel, at de – så vidt det er muligt – kan forblive i familien, nærmiljøet og ikke mindst i de almene tilbud på skole- og dagtilbudsområdet.

Det vil sige, at skoler og dagtilbud i Norddjurs Kommune skal arbejde med inklusion – ikke blot for børn/unge med behov for særlig støtte – men for alle. Arbejdet med inklusion kan medvirke til at øge børnenes/de unges chancer senere i livet. Dette skyldes, at børn/unge udvikler sig i relationerne og lærer af hinanden. Samtidig lærer børn og unge at anerkende og acceptere hinandens forskelligheder.

Inklusion handler om, at børnene og de unge skal føle sig som aktive og ligeværdige deltagere i fællesskabet. De skal føle sig set og anerkendt samt sikres personlig, faglig og social udvikling. Derudover skal de opleve åbne og udviklingsorienterede miljøer.

Hvis inklusion skal lykkes, er det afgørende, at der er fleksibilitet i skoler og dagtilbud. Skolerne og dagtilbuddene skal tilpasses børnene samt de unge og ikke omvendt. Det vil sige, at de fagprofessionelle skal nytænke rammerne for læring, så de passer til børnenes/de unges læringsstile, behov mv.

På samme vis skal der være fokus på fleksibiliteten i de lokale anbringelsestilbud, så barnet/ den unge kan forblive i nærmiljøet ved en anbringelse udenfor hjemmet. Alle børn og unge er forskellige. Derfor skal der være mulighed for at tilpasse og kombinere forskellige tilbud, så det passer til den enkeltes behov. En sådan fleksibilitet kan være med til at sikre en vis kontinuitet i opvæksten på trods af en anbringelse udenfor hjemmet. Barnet eller den unge får mulighed for at blive i dagtilbuddet, på skolen, i ungdomsuddannelse, i fritidsklubber mv. og indgå i de sociale relationer, der er knyttet dertil.

Fokusområder:

- Der skal arbejdes inkluderende i skoler og dagtilbud, hvilket vil sige, at tilbuddene skal være tilpasset barnet/den unge og ikke omvendt.
- De lokale anbringelsestilbud skal videreudvikles, så de modsvarer de aktuelle behov, og så barnet/den unge ved en anbringelse udenfor hjemmet – så vidt mulig – kan forblive i det nære miljø. Samtidig skal der være fokus på fleksibiliteten i tilbuddene.

Læring og motivation

Dagtilbuddene og folkeskolen er afgørende for alle børns og unges faglige, sociale og personlige udvikling. Det er blandt andet i dagtilbuddene og folkeskolen, at børnene og de unge tilegner sig de nødvendige kompetencer og får opbygget det fundament, der gør dem i stand til at mestre hele livet – herunder få en uddannelse, komme i beskæftigelse mv.

Det gælder i høj grad også for børn og unge med behov for særlig støtte. Det er ikke alle disse børn og unge, som får den støtte hjemmefra, der gør dem i stand til at profitere af mulighederne i dagtilbuddene og til at fastholde deres skolegang. Norddjurs Kommune har derfor et ansvar for at sikre, at også disse børn/unge får gode forudsætninger og muligheder for at kunne få en uddannelse.

I Norddjurs Kommune skal alle dagtilbud og folkeskoler sætte fokus på børn og unges læring – og ikke mindst motivation til at lære. Børn og unge med behov for særlig støtte skal – ligesom alle andre børn – stilles over for udviklingsorienterede og stimulerende læringsmiljøer, der formår at understøtte og udfordre den enkelte. Fagpersonalet skal have fokus på, hvad der er barnets/den unges særlige potentiale for at kunne stimulere den enkeltes udvikling.

Det kræver, at de fagprofessionelle omkring børn og unge med behov for særlig støtte arbejder med en begrundet faglighed, hvor børnenes/de unges personlige, sociale og faglige læring er i centrum. Det vil sige, at de skal tænke børnenes/den unges læring og motivation til at lære ind i alle sammenhænge.

Fokusområder:

- Der skal skabes udviklingsorienterede og stimulerende læringsmiljøer, der formår at understøtte og udfordre de enkelte børn og unge, så de kan opnå deres fulde potentiale.
- Det skal sikres, at de børn og unge, der ikke får støtte hjemmefra til at kunne udvikle og tilegne sig nødvendige sociale, personlige og faglige kompetencer, i stedet får støtten og motiveres dertil i kommunens skole- og dagtilbud samt i de specialiserede tilbud på socialområdet.

Styrke forældrenes ressourcer – med barnets og den unges tarv i centrum

Udgangspunktet er, at det bedste for barnet/den unge er at vokse op hos sine forældre. I den sammenhæng er det væsentligt at styrke forældrenes ressourcer bl.a. ved at arbejde med dem som rollemodeller for deres børn, og der skal i den forbindelse stilles de nødvendige krav hertil.

Børn overtager i høj grad deres forældres viden, holdninger, personlighedstræk og levevis. Derfor er det verdensbillede, som forældrene giver børnene, utrolig vigtigt.

Forældrene skal derfor have den fornødne støtte til at være den bedst mulige rollemodel. Det vil blandt andet sige, at de skal hjælpes til en sund livsstil uden misbrug, og de skal støttes til at være i beskæftigelse.

Det er dog vigtigt at pointere, at det stadig er barnets/den unges tarv, der er i centrum. Derfor skal der reageres konsekvent, hvis forældrene bryder deres aftaler, eller børnene ikke ses at trives på trods af, at der arbejdes med forældrenes ressourcer. Børnene og de unge skal sikres, og de skal vide, hvor de kan henvende sig, hvis situationen i hjemmet ikke forbedres.

Fokusområder:

- Forældrenes ressourcer skal så vidt muligt styrkes, og der skal arbejdes med deres funktion som rollemodel. I den forbindelse skal der være mulighed for at stille krav til forældrene.
- Forældrene skal hjælpes til en sund livsstil uden misbrug og til at komme i beskæftigelse, og forældre med en fysisk eller psykisk sygdom skal sikres hjælp.
- Der skal handles konsekvent, hvis forældrene ikke overholder aftaler og i øvrigt ikke lever op til de krav, der stilles til dem.

Styrke børn og unges rettigheder, medbestemmelse og inddragelse

Børnene og de unge med behov for særlig støtte skal kende deres rettigheder – og det skal formidles til dem i et sprog, de kan forstå. De skal vide, hvad de kan forvente eller kræve, og hvor de kan søge yderligere information. På samme måde er det vigtigt, at forældrene også får viden om og kendskab til deres børns rettigheder, så de bedst muligt kan leve op til deres forældrerolle.

Samtidig skal det sikres, at børn og unge bliver hørt – ikke bare formelt – men reelt. Børnene og de unge ligger inde med værdifuld viden om, hvordan de har det derhjemme, i skolen, på anbringelsesstedet mv. Denne viden har stor betydning for hvilken indsats, der skal igangsættes, eller om indsatsen skal oprettholdes.

Børnene/de unge i målgruppen skal opleve, at de bliver inddraget i beslutningerne omkring deres liv – både de store beslutninger og de små. Det er vigtigt, at de føler sig som ligeværdige medspillere, hvis indsatsen omkring barnet/den unge rent faktisk skal gøre en forskel.

Fokusområder:

- Børn og unge med behov for særlig støtte skal oplyses om deres rettigheder. Samtidig skal forældrene oplyses om deres børns rettigheder.
- Det skal sikres, at børnene/de unge er aktive og ligeværdige medspillere i beslutninger omkring deres liv. Det vil sige, at de skal høres og inddrages, når der skal træffes beslutninger.

En sund opvækst

Det er i barne- og ungdomsårene, at den fremtidige sundhedstilstand grundlægges. Der er dog stor forskel i sundhed hos børn og unge, da opvækstvilkårene har stor betydning for barnet/den unges muligheder for et sundt liv.

Det er vigtigt, at der sættes fokus på sunde vaner tidligt i børn og unges liv og at der skabe sunde rammer og tages sundhedsfremmende initiativer i dagtilbud og skoler. Ud over at styrke sundheden kan indsatser på dette område være med til at skabe en bedre trivsel og øget indlæringssevne.

Samarbejdet mellem de forskellige aktører skal styrkes. Det handler om at få skabt et øget samarbejde mellem aktørerne på sundhedsområdet – herunder sundhedsplejen, tandplejen, de praktiserende læger og det regionale sundhedsvæsen – og daginstitutioner og skoler omkring sundheden blandt børn og unge med behov for særlig støtte. Desuden handler det om at styrke samarbejdet internt i forvaltningen, da børn, unge og voksne fra sårbare eller udsatte familier ofte er i kontakt med medarbejdere fra flere forskellige forvaltningsområder.

En del af en sund opvækst er også at have et aktivt fritidsliv sammen med andre børn/unge. Det gælder selvsagt også børn og unge i målgruppen, hvorfor de skal opfordres, hjælpes og støttes til at deltage i klubber, foreninger og øvrige tilbud, hvor kammeraterne også kommer. Det er dog først og fremmest forældrenes ansvar, at barnet/den unge har mulighed for at dyrke sine interesser og deltage i aktiviteter med andre børn/unge. Forældrene skal derfor informeres om vigtigheden heraf.

Fokusområder:

- Den tidlige indsats i forhold til sundheden blandt børn og unge med behov for særlig støtte skal opprioriteres.
- Der skal sættes særlig fokus på at opspore sårbare gravide, og der skal være en løbende opfølgning på disse børns sundhed, trivsel mv.
- Der skal udvikles sunde rammer og sundhedsfremmeinitiativer i skoler og dagtilbud.
- Samarbejdet mellem de forskellige aktører skal styrkes – både internt og eksternt.
- Der skal fokus på vigtigheden af, at børn og unge i målgruppen har et aktivt fritidsliv sammen med andre børn/unge.

Evidensbaserede metoder og dokumentation

At arbejde evidensbaseret betyder, at man som fagperson bruger forskningsresultater i sit arbejde, og at man samtidig arbejder systematisk med at undersøge og dokumentere sine egne arbejdsprocesser og resultater.

Norrdjurs Kommune skal implementere evidensbaserede metoder, hvor det er muligt. Ligeledes skal fagpersonerne systematisk reflektere over egen praksis og valg af metoder. Dette skal ske med henblik på at styrke den vidensbaserede faglighed – for dermed tilføre fælles tolkningsrammer for det arbejde, der udføres, så det bliver muligt at vurdere resultater og mål for indsatser i forhold til målgruppen.

Ikke alt kan måles, og hvert barn/ung er unik. Ikke desto mindre er det vigtigt, at fagpersonerne omkring børnene/de unge med behov for særlig støtte arbejder systematisk, reflekterende og vidensbaseret. Dokumentation skal tage udgangspunkt i børnenes/de unges behov samt i de faglige problemer, der skal løses. Dermed bliver det evidensbaserede, systematiske arbejde en del af de processer, der i forvejen foregår omkring børnene/de unge.

I denne forbindelse skal Norddjurs Kommune også indgå i samarbejde og projekter med forskningsinstitutioner og andre kommuner omkring arbejdet med børn og unge med behov for særlig støtte. I et sådant samarbejde produceres ny viden og nye erfaringer, der kan være med til at udvikle området og den daglige praksis. Samtidig giver det en direkte adgang til den forskningsbaserede viden og vidensdeling på området.

Fokusområder:

- Fagpersonalet omkring børn og unge med behov for særlig støtte skal i højere grad have fokus på hvilke metoder og redskaber, der har en dokumenteret effekt.
- Det videns- og dokumentationsbaserede arbejde skal styrkes i tilbuddene til børn og unge i målgruppen.
- Norddjurs Kommune skal indgå i samarbejde med forskningsinstitutioner og andre kommuner.

Implementering

Den sammenhængende børnepolitik vil fremadrettet blive udmøntet i forbindelse med udarbejdelsen af mere konkrete og operationelle delpolitikker, planer og kvalitetsstandarder.

Desuden udgør politikken en fælles ramme, hvor ud fra alle aftaleenheder skal formulere mål og retning for det fremadrettede arbejde med børn og unge med behov for særlig støtte. Aftaleenhederne skal følge op på disse mål gennem dokumentation og evaluering af indsatserne.

Endelig skal det sikres, at politikken kommer til at fungere som rammen for videns- og erfaringsdeling på tværs af faggrænser, tilbud, områder, kommuner mv. På den måde bliver politikken også temasættende for dialoger om nuværende og fremtidige indsatser på området.